

działalność literacką oraz wpływ na Hipponczyka. Przy osobach biblijnych zaś podana jest tradycja predaugustyńska oraz ich rola w nauce Augustyna.

Jeśli chodzi o dzieła, to zaraz w I tomie ma się znaleźć alfabetyczny wykaz autentycznych pism augustyńskich wraz z abrewiacjami. Przy ich prezentacji uwzględniono tytuł/jego ewentualne wariacje/, miejsce i czas powstania, ich plan, treść i źródła oraz tradycję rękopiśmienną. Obok nich wymienione są dzieła wątpliwe wraz z zasygnalizowaną dyskusją na temat ich przypuszczalnej autentyczności. Listy i mowy są prezentowane w artykułach syntetycznych, z wyjątkiem tych, które sam autor wymienił wśród dzieł.

Przy pojęciach podane jest ich znaczenie semantyczne i historyczne oraz ewentualnie specyficzne u Augustyna. Pojęcia charakterystyczne dla jego nauki posiadają podwójną tradycję - świecką i chrześcijańską. Pojęcia zbliżone sobie treściowo omawiane są razem obok siebie/np. amor-caritas-dilectio/.

Przy miejscach podano nazwy starożytne i współczesne, ich aktualny stan archeologiczny i topograficzny, ich kontekst socjalny, kulturowy i polityczny oraz ich znaczenie dla Augustyna. Przy realiach kulturowych i liturgicznych przytoczono świadectwa liturgiczne i ikonograficzne, oraz szczegóły instytucjonalne i duszpasterskie.

Cytaty z pism Augustyna podawane są w hasłach po łacinie, bibliografia zaś nie jest wcześniejsza od 1970 roku. Tom indeksów ma zawierać w sobie wykaz osób, pojęć, miejsc i faktów omawianych w czterech tomach leksykonu. Ma się tam również zawierać indeks autorów starożytnych i nowożytnych oraz indeks referencji biblijnych i cytatów augustyńskich.

Wydawany słownik jest, jak widać, podręcznym dziełem każdego patrologa, a w szczególności interesującego się życiem i nauką św. Augustyna. Dzieło wydawane jest w: Verlag Schwabe Co. AG, Basel-Stuttgart. Cena zeszytu 1-2 wynosi Fr. 60/DM 74.

3. LIST APOSTOLSKI "AUGUSTINUM HIPPONENSEM"

W związku z 1600 rocznicą nawrócenia św. Augustyna Ojciec Święty Jan Paweł II wydał w przeddzień jego liturgicznego wspomnienia 27 sierpnia b.r. specjalny List Apostolski "Augustinum Hipponensem", poświęcony jego osobie i nauce. Warto przypomnieć, że jest to już trzeci List Apostolski obecnego Papieża poświęcony Ojcu Kościoła;

przed 6 laty wydał dwa analogiczne listy poświęcone: 1600 rocznicy śmierci św. Bazylego/"Vox Patrum" 2/1982/ z.3,247-275/ oraz 1500 rocznicy narodzin św. Benedykta Opata/tamże, 2/1980/ z.2,7-27/. Jeżeli dołączymy do nich czwarty podobny List dedykowany 1600 rocznicy I Soboru Konstantynopolińskiego i 1550 rocznicy Soboru Efeskiego/tamże, 1/1981/ z.1,5-23/, to zauważymy, jak drogą jest Papieżowi Tradycja Ojców i ciągle powracanie do źródeł chrześcijaństwa.

List poświęcony rocznicy św. Augustyna składa się z czterech zasadniczych części, wstępu i zakończenia. Przypomnimy tu tylko główne jego zręby, bo jego polski przekład opublikujemy wkrótce w całości w 13 zeszytcie naszego pisma.

We wstępie Listu Ojciec Święty wymienia swoich poprzedników,którzy podobnie jak on wysoko cenili naukę wielkiego Doktora Hippony i wypowiedali się na jego temat/Celestyn I, Leon XIII, Pius XI,Paweł VI/.Papież dołącza się do nich w uznaniu jego zasług.

W I części Listu zatytułowanej "Nawrócenie" Ojciec Święty przypomina trudną drogę św. Augustyna, zmierzającego poprzez różnego rodzaju błędy i potknięcia do Boga, w czym niemałą rolę odegrała jego matka św. Monika W części II pt. "Doktor" wielki Biskup Hippony ukazany jest jako nauczyciel chrześcijańskiej prawdy. Poruszone są tutaj takie problemy,jak:rozum i wiara, Bóg i człowiek, Chrystus i Kościół, wolność i łaska,miłość i uniesienia ducha. W części III zatytułowanej "Pasterz" jest mowa o duszpasterskiej działalności św. Augustyna,która obejmowała trzy płaszczyzny: niewielkiego ale niespokojnego Kościoła lokalnego w Hipponie, zwalczanego przez pogaństwo i manicheizm i trawionego przez herezje Kościoła powszechnego, oraz podzielonego między katolików a donatystów Kościoła Afrykańskiego. W ostatniej IV części Listu pt."Augustyn wobec dzisiejszych ludzi" Papież zastanawia się, co ten człowiek sprzed tylu wieków może powiedzieć dzisiejszemu człowiekowi. Otóż zdaniem Papieża może on powiedzieć bardzo wiele, zarówno przez przykład jak i przez naukę. Uczy on bowiem wszystkich uporczywego szukania Boga i prawdy, teologów - szacunku wobec wiary Pisma św. i Tradycji oraz dyskutowania z pokorą i miłością, naukowców - dostrzegania w rzeczach stworzonych śladów Najwyższego, polityków - ciąglego szukania pokoju.

W zakończeniu Ojciec Święty wyraża pragnienie, by nauka św. Augustyna "była ciągle studiowana i szeroko uznawana, jego zapał duszpasterski naśladowany, a jego nauczanie trwało w Kościele i świecie z korzyścią dla kultury i wiary".